

Jernström, Elisabet. Lärande under samma hatt. En lärandeteori genererad ur multimetodiska studier av mästare, gesäller och lärningar. Doktorsavhandling. Filosofiska fakulteten. Luleå Tekniska Universitet 2000. ISSN: 1402 – 1544. 291 sider.

Anmeldt af: *Charlotte Baarts, cand.scient.anth*, Arbejdsmiljøinstituttet.

Baseret på et multimetodisk feltstudie har Elisabet Jernström studeret læring blandt mestre, svende og lærlinge. Det egentlige formål med undersøgelsen er at forstå den proces, der fører til, at det enkelte menneske i dets relation til verden bliver i stand til at skabe et produkt, der er synligt for omverdenen (s. 39). I dette tilfælde repræsenteres det synlige ved en høj hat, som er produktet af mesterens, svendenes og lærlingenes arbejde.

Jernströms teoretiske tilgang er begrebet tavs kundskab samt læringsteorier med fokus på mesterlære. Begrebet tavs kundskab er central for både det teoretiske apparat samt det metodiske grundlag, som Jernström vælger. Tavs kundskab vil sige, at vi som mennesker ved mere, end vi kan i talesætte, og det er udtryk for, at mennesket har en form for fortrolighed med for eksempel handlinger og adfærd uden at kunne begrebsliggøre hvordan eller hvorfor. Tavs kundskab baseres på erfaring og i denne sammenhæng knytter Jernström forbindelse til læring og især mesterlæren, som er en erfaringsbaseret læringsform, som ikke umiddelbart bygger på instruktion eller imitation.

Jernström tager udgangspunkt i den opfattelse, at menneskets læring begynder ved fødslen (eller tidligere endnu) og fortsætter livet ud. Dette udgangspunkt afspejler sig også i Jernströms forforståelse for læreprocesser samt håndværksarbejde, der har rødder helt tilbage i hendes tidlige barndom, hvor hun beskriver barndomskvarteret som et kvarter, hvor håndværksvirksomheder lå tæt, og hvordan hun husker sin far, der var bygningssnedker, beskæftige sig med træ- og betonarbejde. Med dette udgangspunkt baserer hun sin afhandling på et feltstudie, hvor de anvendte metoder er interview, video- og fotoobservation, deltagerobservation samt brugen af dagbøger og månedsjournaler. Dele af videoobservationerne er vedlagt på CD-Rom.

Feltstudiet udgøres af en forundersøgelse og hovedundersøgelse. Sidstnævnte forløb over 27 dage, heraf fungerede Jernström som lærling (eller fuldt deltagende observatør) i 14 af dagene.

Afhandlingens metodeafsnit består i en meget grundig gennemgang af de anvendte metoder og forskerens udgangspunkt for anvendelse af disse, hvor Jernström blandt andet understreger, at en af metodernes styrke er, at man som forsker kommer meget tæt på det, som er genstandsfeltet. Som læser undrer man sig derfor over den manglende sammenhæng mellem metode og empiri, som karakteriserer hele afhandlingen. Den struktur, som Jernström har valgt til afhandlingen, synes at hæmme fremstillingen af materialet og indebærer, at de genererede data adskilles skarpt fra både teori og metode. Det empiriske materiale forekommer rigt, uden at det dog synliggøres, men man kan få en smag af det ved at læse bilagene, hvor Jernström redegør for, hvordan hun er kommet frem til de hovedemner, som hun tolker som væsentlige for mester og lærlinge.

Til dataanalysen har Jernström anvendt software-programmet NUDIST, som gør fremgangsmåden yderst systematisk og eksplicit. Det meget grundige arbejde i denne fase af undersøgelsen er en stor styrke i afhandlingen, skønt det synes, at denne systematik har stået i vejen for selve formidlingen af data. Det liv, som data skulle være udtryk for, fremstår derfor mekanisk og uden for den kontekst data er skabt i.

Tilbage sidder man med fornemmelsen af at have fået adgang til små krummer af kagen uden helt at kunne nyde dens helhed.